

Öfkeyle boşama gerçekleşmez

“İslâmda tahlil meselesi nedir? Erkek eşine üç kez “boş ol” derse, eşiyle yeniden evlenmesi için şart nedir? Yeni bir nikâh için kadın başka bir erkekle mi evlenmeli?”

İslâm Hukûkunda eşler arası çekişmelerin vukûunda; kocanın, boşama için bir hakemi vekil kılması veya tarafların evliliği sürdürme ehliyetlerini kaybetmiş olmaları halinde, hakemin vekâleten karı-kocayı boşaması mümkündür, sahihtir ve geçerlidir. Günümüzün medenî ve kânûnî toplumlarında bu hüküm mahkemeler tarafından icrâ edilmektedir. Yani evlilik resmî nikâhla başlamakta; evlenmek için devletin tayin ettiği resmî görevlilere nikâh yaptıran koca, boşama yetkisini de zımnen devletin resmî mahkemelerine devretmiş olmaktadır. Çünkü, kânûnlar, evliliğin resmî görevlilerce başlatılıp, ancak resmî mahkemelerin hükmü ile bitirilebileceği, başka hiçbir şekilde boşamanın vâki ve müteber olmayacağı konusunda âmir bulunmaktadır. Koca bu hükme itiraz etmemekle berâber, başı sıkıştığında boşanmak için doğruca mahkemeye baş vurmakla, esâsen boşama yetkisini de mahkemelere devretmiş olduğunu ikrâr etmiş olmaktadır. Nitekim, sükût ve fiiliyât ikrârdandır.

Dînî emirlerin yeterince bilinmediği, hassâsiyetlerin gerektiği gibi korunmadığı, kararlarda daha çok fevrîliğin ve öfkenin hâkim olduğu, İslâmî, insânî, hukûkî ve vicdânî görevlerin ihmal edildiği günümüz toplumlarında, hak ihlâllerine kapı açmamak, mağdûriyetlere pirim vermemek ve âile fâcialarını önlemek için, “nikâhlanmak ve boşanmak” gibi iki önemli kurumun bizzat devletin resmî makamları tarafından üstleniliyor ve yürütülüyor olmasında, bu açıdan, hiç şüphesiz isâbet ve fayda vardır. Çünkü âile gibi sağlam, köklü ve önemli bir terbiye ve sorumluluk yuvasını, dînî hassâsiyetten uzak, boşama nezâketinden ve evliliği bitirme bilgisinden ve sorumluluğundan yoksun, hırçın, kızgın ve fevrî hareket edebilen bir kocanın öfke ile ve düşüncesizce söylediği sözlerle dağıtmak, İslâmiyet’in “nikâha” verdiği kerâmet ve hikmet ile bağdaşmaz. Kur’ân’ın, boşamalar için ön gördüğü “iki âdil şahit” şartı¹, evliliğin ve nikâhın bir kızgınlık veya fevrîlik anında bitirilivermesini önlemeye ve evlenmek gibi boşanmanın da hukûkî temele oturtulmasını sağlamaya yönelik bir tedbirdir.

Meselenin bir diğer yönü de, sinir ve kızgınlık hâlinde yapılan hiçbir boşama, bir de

olsa, üçten dokuza da olsa, geçerli değildir. Nitekim, Hazret-i Âişe'nin (ra) rivâyetiyle, Peygamber Efendimiz (asm); "Gazap halinde îkâ edilen talâka ve köle âzâdına îtibar olunmaz" buyurmuştur.² Yine Ebû Hüreyre (ra) anlatmıştır ki, Allah Resûlü (asm): "Her talak câizdir. Ancak aklına hâkim olamayan ma'tuhun (bunağın, asabiyetinden aklını kaybeden kişinin) talâkı câiz değildir" buyurmuştur.³

Gazapta ve öfkede ölçü, sonradan söylediklerine pişman olmak ve sözlerinden dolayı mahcubiyet duymaktır. Binâenaleyh, sinir ve kırgınlık halinde sarf edilen haddini aşmış sözlere sonradan pişman olunması, onun öfke ve gazap halinde söylendiğine delâlet eder. Bu delâlet ve kişinin kırgınlığını îtirafı, nikâhın selâmeti için yeterlidir.

Evliliğin saygın bir kurum olduğu hatırdan çıkarılmamalı, boşama sözü her kırgınlıkta ısıtılıp gündeme getirilerek, âile saadetine başında bir tehdit unsuru olarak kullanılmamalı, kutsal âile bağları ikide bir rencide edilmemelidir. Çiftlerin birbirlerini sıkça itham etmeleri yerine, sıkça affetmeleri Allah nezdinde daha müteber ve daha makbul sayılmaktadır. Hatâsız kulun olmayacağı, her hatâdan dönüşün mümkün olacağı ve her günah için af kapılarının ardına kadar açık olduğu nazara alınmalı; Allah'ın, Kendisine yönelen her kuluna günahları ve hatâları ile değil, yönelişi ve içtenliği ile değer verdiği unutulmamalı; eşler arasında, her zaman ve zeminde, acıda ve kıvançta, kederde ve sevinçte, sırf Allah için kurulmuş olan sevgi, barış ve muhabbet köprüleri korunmalıdır.

İslam'da tahlil, yani hulle evliliği, yani belirli bir süreye kadar ve kadını eski kocasına döndürebilmek için yapılan evlilik makbul değildir.

Eşine üç kez "boş ol" diyen birisi, her üç sözünde de bir defa boşamayı kast etmişse; bu bir boşama hakkının kullanılması demektir. Bir boşama hakkı kullanıldığında, eşlerin barışma imkânları kapanmış olmaz. Yeniden bir araya gelip nikâh yapabilirler ve evlenebilirler.

Dipnotlar:

- 1- Talak Sûresi, 65/2;
- 2- Taç, 2/993; Tecrit Terc. 11/357;
- 3- Tirmizî, Talak, 15.1